

Delårsrapport

Valnämnden

2024

Beslutad av valnämnden 2024-09-03

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle	3
2.1 Skapa tillsammans med	3
3 Verksamhet.....	4
3.1 Uppföljning av grunduppdrag	4
4 Måluppföljning.....	5
4.1 Kommungemensamma mål	5
4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska vi vara en kreativ kommun för att alla ska trivas med att bo och leva	5
5 Uppföljning av internkontroll.....	6
5.1 Årets internkontrollarbete	6
5.2 Uppföljning av internkontrollplanen	6
6 Ekonomi	7
6.1 Driftredovisning.....	7
7 Följetal	8
7.1 Följetal verksamhet	8

1 Sammanfattning

Valnämnden genomförde valet till Europaparlamentet den 9 juni 2024 med hög kvalitet och mycket fokus har legat på detta arbete.

Det har tidigare inte funnits någon kontinuitet i bemanningen på Kanslienheten gentemot valnämnden. För att skapa bättre förutsättningar ökades bemanningen vid årsskiftet och en handläggare anställdes på 50% som i april övergick till att arbeta 100%. Valsamordnaren valde att avsluta sin anställning mitt i den mest hektiska perioden vilket gjorde att bemanningsläget blev ansträngt igen. Tillförordnad kanslichef bemannade upp med en tjänsteperson från Säkerhet- och beredskapsenheten samt två tjänstepersoner som deltagit i föregående val. Detta skapade stabilitet i bemanningsläget och det blev ett samarbetsprojekt där alla bidrog med sin kunskap. Nya sätt att arbeta med material och logistik av detta prövades med gott resultat. Förtidsröstningen genomfördes med mer adekvat antal röstmottagare, tyvärr med sämre tillgänglighet både i tid och rum.

Samarbeten i sann laganda har skett med samtliga förvaltningar, röstmottagare och externa parter i olika frågor och det har varit mycket värdefullt för valnämnden.

2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle

Valnämnden har under första halvan av året planerat och genomfört val till Europaparlamentet.

Valnämnden har förordnat röstmottagare, ordföranden och vice ordföranden i vallokal.

Röster har tagits emot genom utlandsröster, förtidsröstning samt röstning i vallokal på valdagen. Förtidsröstningen som startade 22 maj har funnits tillgänglig i Fritsla, Kinna, Skene och Sätilla. Kravet som finns är att minst en förtidsröstningslokal ska vara öppen varje dag under perioden. På vardagar och lördagar har förtidsröstningslokalerna varit öppna på flera platser och på söndagar och 6 juni har en lokal varit öppen. Röstmottagning har även skett via ambulerande röstning. De ambulerande röstmottagarna har besökt äldreboenden samt personer i hemmet vilka inte kunnat budrösta.

Valadministrationen har utbildat röstmottagare under april och maj månad. Samtliga röstmottagare som mött väljare i vallokalen har varit utbildade. I utbildningen ingick ett särskilt avsnitt om hur valarbetarna ska möta väljarna för att öka tillgängligheten och finnas där för att bistå på bästa sätt. Utbildningsfilmen som användes har tagits fram av Myndigheten för delaktighet och länsstyrelserna i samverkan med Valmyndigheten. Den var mycket uppskattad och dialogerna efteråt var givande.

Med tanke på rådande säkerhetsläge och oron i vår omvärld lades det till ett avsnitt i utbildningen om säkerhet. Detta för att medvetandegöra röstmottagarna om tänkbara risker som finns samt för att rusta röstmottagarna på bästa sätt om något skulle inträffa. Det fanns aldrig någon direkt hotbild riktad mot Marks kommun utan detta var en förebyggande insats som uppskattades av röstmottagarna.

Utbildning genomfördes även för mottagningen på valnatten av röster samt för valnämndens preliminära rösträkning (även kallad uppsamlingsräkningen). Det fanns en plan inför de båda momenten som följdes vilket gjorde att överlämningen till Länsstyrelsen fungerade mycket bra och man kunde se en klar skillnad från föregående val.

Antal valdistrikt utökades från 19 till 22. Utökningen av valdistrikt gjorde att risken för långa köer minskade. Det gjorde också att arbetet för röstmottagarna blev mer hanterbart då distrikten inte var så stora.

2.1 Skapa tillsammans med

Våren har präglats av samarbeten och tillsammanskänsla i många olika konstellationer både internt på enheten, inom förvaltningen, i kommunorganisationen, i vissa delar av kommunkoncernen samt externt. För att nå framgång i uppdraget att genomföra allmänna val och möjliggöra medborgarnas rätt att rösta är det viktigt att alla hjälps åt. Samtliga enheter på kommunstyrelsens förvaltning har mer eller mindre varit inblandade i arbetet kring valet. Det har handlat om att stötta vid inköp, bistå i säkerhetsarbete, beställa IT-utrustning, kommunicera ut information, ha dialoger om ersättning, bemanna mottagningen på valnatten samt stötta i ekonomiska frågor. Sist men inte minst har valadministrationens egen enhets olika professioner stöttat i frågor som uppkommit på ett fantastiskt sätt.

Det kan konstateras att samarbeten har förekommit även med samtliga av kommunens förvaltningar och även vissa bolag. Känslan som valadministrationen vill uppnå är att alla känner att genomförandet av val är en viktig fråga för hela kommunen. En fråga som vi måste omhänderta, planera, genomföra och utvärdera vilket gör att det skapas en vilja att samarbeta. Allt för att demokratifabriken ska fortsätta att fungera.

Betydelsefulla samarbeten har även skapats med externa parter. Bland annat då vi hyr ett flertal val- och röstningslokaler av lokala föreningar, PostNord hanterar medborgarnas röster, Valmyndigheten levererar valmaterial samt politiska partier som skickar sina valsedlar för att få dem distribuerade och mycket mer. Samverkan sker även med både med Polis och Länsstyrelsen för att nämna några till.

Utan fungerande samarbete med alla dessa intressenter är det omöjligt att genomföra ett val.

3 Verksamhet

3.1 Uppföljning av grunduppdrag

Huvudverksamhet / Uppdraget uppfyllt	Helt	I hög grad	Delvis	I låg grad	Inte alls
Val	X				
Följetal för att bedöma grunduppdraget:					
Utse och utbilda röstmottagare	X				
Se till att det finns vallokaler		X			
Tillhandahålla valmaterial	X				

Val

Valnämnden ansvarar för att vid allmänna val, val till EU-parlamentet samt eventuella folkomröstningar:

- Genomföra rättssäkra val för i första hand kommunens röstberättigade invånare, men även för andra röstberättigade personer som inte bor i kommunen.
- Utse och utbilda röstmottagare.
- Se till att det finns vallokaler.
- Tillhandahålla valmaterial.

Det har funnits goda möjligheter att förtidsrösta då kommunen haft flera förtidsröstningslokaler öppna och inte bara en vilket är minimum. Det har inkommit synpunkter på att det i den södra delen av kommunen inte har funnits några förtidsröstningslokaler att rösta i annat än på valdagen.

Det har funnits kit för budröstning att hämta i kommunens Kontaktcenter, i förtidsröstningslokaler, i vallokaler samt på bokbussen. De som inte kunnat ta sig till vallokal och inte heller kunnat budrösta har haft möjlighet att rösta genom ambulerande röstmottagare. Röstmottagare har då åkt hem till väljaren och röstning har skett i hemmet. De boende på kommunens äldreboenden har haft möjlighet att rösta via ambulerande röstmottagning om behov har funnits.

Om väljare saknat röstkort har möjlighet funnits för röstmottagare i vissa lokaler att skriva ut dubblettröstkort. Valadministrationen och Kontaktcenter har även haft behörighet att göra detta under hela perioden som förtidsröstningen pågick. Baserat på hur medborgarnas möjlighet att rösta har tillgodosetts är bedömningen att uppdraget är helt uppfyllt.

Valnämnden har tillsett att röstmottagare förordnats och utbildats. Samtliga personer som tjänstgjort i val- och förtidsröstningslokal har varit utbildade. Bedömningen är därför att uppdraget är helt uppfyllt.

Vallokaler har funnits inom varje valdistrikt och har hållit öppet på valdagen mellan 8.00-21.00. Lokalerna har varit tillgängliga i hög grad för väljarna. Bedömningen är att uppdraget i hög grad är uppfyllt.

Valnämnden har tillhandahållit valmaterial från Valmyndigheten och det har under perioden inte saknats något. Bedömningen är att uppdraget är helt uppfyllt.

4 Måluppföljning

Kommunens verksamhet ska planeras med vision och mål för Marks kommun som utgångspunkt. I detta avsnitt följs mål och indikatorer upp.

Symbolförklaring	
	Mål för indikator: uppnått
	Mål för indikator: delvis uppnått
	Mål för indikator: inte uppnått
	Kan inte bedömas

4.1 Kommungemensamma mål

Valnämnden har säkerställt att den demokratiska processen har fungerat och att varje väljares röst räknats.

Under våren har en ledamot i valnämnden deltagit på demokrativeckan på Marks gymnasieskola. Eleverna fick då visat för sig hur ett val går till. Frågor från förstagångsväljarna besvarades och det samtalades om varför demokrati är något som behöver värnas om.

Marks kommun klättrar stadigt ranking hos kommunens företagare. Att det finns en hög tillit till kommunens tjänster och processer gör att företagsklimatet stärks. Det är därför viktigt att Marks kommun i alla lägen gör rätt saker och med hög kvalitet oavsett verksamhet.

4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska vi vara en kreativ kommun för att alla ska trivas med att bo och leva

Nämndens mål: Vallokaler ska vara tillgängliga för alla och politiskt och religiöst obundna.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Delår 2024	Mål 2024	
Andel vallokaler som är politiskt och religiöst obundna	100 %	100 %	100 %	= 100 %	
Andel vallokaler som är tillgängliga för alla	100 %	100 %	95 %	= 100 %	

Vallokaler ska vara tillgängliga för alla och politiskt och religiöst obundna.

Nämndens bedömning är att målet har uppfyllts i hög grad eftersom de vallokaler som användes var politiskt och religiöst obundna.

Lokalerna var dessutom tillgängliga för personer med rullstol eller rullator. För blinda och personer med synsvårigheter kan tillgängligheten dock förbättras vilket gör att uppdraget inte kan ses som helt uppfyllt.

Nämndens mål: Lokaler för förtidsröstning ska vara tillgängliga för alla

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Delår 2024	Mål 2024	
Lokaler för förtidsröstning är tillgängliga för alla	100	100	100	≥ 100	

Lokaler för förtidsröstning är tillgängliga för alla

De lokaler för förtidsröstning som användes var bra utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Vid en lokal fanns en ramp som inte fungerade optimalt. Samtidigt bör organisationen ses över så det blir en mer likvärdig möjlighet att förtidsrösta i hela kommunen.

Nämndens mål: Röstmottagare har utbildats för uppdraget.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Delår 2024	Mål 2024
Andel röstmottagare som utbildats på plats i Mark	99,5 %	99,5 %	100 %	= 100 %

Andel röstmottagare som utbildats på plats i Mark

Alla röstmottagare utbildades på plats och med olika utbildning beroende på uppdraget. Valadministrationen genomförde utbildningar för röstmottagare i vallokal, i förtidsröstning samt för ordförande och vice ordförande. De röstmottagare som besvarat frågor om utbildningen var i hög grad nöjda även om det finns detaljer som kan förbättras inför nästa val.

5 Uppföljning av internkontroll

5.1 Årets internkontrollarbete

Nämnder och styrelser har ansvar för att den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde är tillräcklig och ska rapportera om sitt arbete med intern kontroll.

I valnämndens nämndplan 2024–2025 beslutades det att samma riskanalys skulle användas till 2024 som användes till 2023. Det beslutades också att en ny risk- och sårbarhetsanalys skulle arbetas fram under valarbetet 2024 och 2025, samt lyftas till nämnden för beslut. Detta har inte gjorts utifrån det ansträngda bemanningsläget som rådde och därför har föregående riskanalys fortsatt använts.

5.2 Uppföljning av internkontrollplanen

Val

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Störningar vid röstnings- och vallokalerna	Återkoppling från röstmottagarna, dagrapporter och incidentrapportering. Utvärdering utskickad.	Inga störningar förekom vid röstningslokalerna. Det fanns väktare i tjänst på valdagen som ronderade till samtliga lokaler.
Svårigheter i att rekrytera röstmottagare, samt ordförande och vice ordföranden till valdistrikt inför val.	Täta avstämningar i hur rekryteringsläget såg ut.	Rekryteringen var lyckad och det fanns även en beredskapsgrupp som inte behövde tas i tjänst.
Underbemanning och sårbarhet på valkansliet under icke valår	Avstämning om hur valadministrationen ska hanteras under icke valår.	Tjänsteperson anställd med inriktning valsamordning.
Underbemanning och sårbarhet på valkansliet under valår	Löpande avstämning hur arbetet fungerade och hur arbetsbelastningen var.	Bemanningsplanering gjordes vilket resulterade i ett godkänt genomfört val.

Med ökad hotbild i samhället fanns risk för störning i röstnings- och vallokalerna. Åtgärder som vidtogs var att rutiner för röstmottagarna skapades och att väktare fanns bokade under valdagen som ronderade samtliga lokaler. Ingen störning förekom och väktarna behövdes inte kallas till någon plats. De hade ett trygghetsskapande fokus och uppskattades av röstmottagare och väljare.

Det fanns en risk i att inte ha tillräckligt med röstmottagare till valet. Rekryteringen fungerade väl och efter valet kan det konstateras att det fanns personer kvar som inte använts på valdagen utan fanns i beredskapsgruppen.

Risk fanns då valadministrationen inte hade någon tydlig bemanningsplan om hur bemanningen skulle se ut under "icke valår". Tillförordnad kanslichef har rekryterat och det finns nu en person anställd som ska ha valsamordning i sitt uppdrag.

Risk fanns då det inte funnits någon tydlighet i bemanningen för valadministrationen under valår. Samordnare avslutade sin anställning och tillfälliga lösningar fick antas. Planen framåt är den samma som ovan samt extra förstärkning under valår.

6 Ekonomi

6.1 Driftredovisning

Tabell periodrapport

Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Utfall 2023	Utfall 31/8 2023	Utfall 31/8 2024	Prognos 2024	Budget 2024	Avvikelse
Totalt						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Personalkostnader	-0,2	-0,1	-1,5	-1,7	-1,4	-0,3
Övriga kostnader	-0,2	-0,1	-1,2	-1,4	-1,2	-0,2
Nettokostnader	-0,4	-0,2	-2,7	-3,1	-2,6	-0,5

Analys av driftredovisning

Precis som i aprilrapporten är valnämndens prognos att budgeten överskrids med 0,5 mnkr. Nämnden har mycket svårt att hämta hem underskottet eftersom valet är genomfört och gör därför en framställan till kommunstyrelsen att få tillåtelse att redovisa ett underskott om 0,5 mnkr för 2024.

Intäkter

Bidrag som kommunen erhåller för genomförande av val är ett generellt statsbidrag som redovisas på gemensamma verksamheter vilket innebär att valnämnden inte redovisar några intäkter. Enligt beslut i kommunfullmäktige den 18 juni har valnämndens budget ökat med 1,1 mnkr motsvarande det generella bidrag som kommunen erhållit för medverkan i 2024 år EU-val.

Arvoden

Valnämnden har ursprungligt budgeterat arvodeskostnader för nämnd och röstmottagare med 1,2 mnkr. Efter ovan nämnda beslut i kommunfullmäktige ökades budget för arvodeskostnader med 0,2 mnkr och uppgår efter detta till 1,4 mnkr. Då antalet röstmottagare var något högre i årets val, beroende på fler valdistrikt, beräknas kostnaden bli knappt 0,2 mnkr högre jämfört med 2022 och 0,3 mnkr högre än budgeterat.

Övriga kostnader

Eftersom valnämnden är en mindre nämnd som inte har någon egen anställd personal avropas det administrativa stödet som köpt tjänst från kommunstyrelsens förvaltning. I övrigt avser övriga kostnader främst hyror, annonsering och förbrukningsinventarier. Valnämnden har i år även köpt in säkerhetsskåp för förvaring av skyddsvärde och vagnar för att lättare kunna transportera material till vallokaler till en kostnad av 0,1 mnkr. Vidare har valnämnden hyrt lokal i Rydals av Marks Fastighets AB för förvaring av material till valet. Kostnaden för detta beräknas till 50 tkr.

Valnämndens budget för köpta tjänster från kommunstyrelsens förvaltning finansierar en 50 % tjänst hela året och ytterligare en 50 % tjänst under 8 månader. För att säkerställa att ett rättssäkert val har kunnat genomföras har dessa tjänster inte varit tillräckliga. Valnämnden har erhållit och kommer under året erhålla motsvarande ytterligare minst en 60 % tjänst på årsbasis från kommunstyrelsens förvaltning vilket innebär en ytterligare kostnad om ca 0,5 mnkr vilket förklarar att budgeten för övriga kostnader beräknas överskridas med 0,2 mnkr.

7 Följetal

7.1 Följetal verksamhet

Följetal är mått som speglar verksamhetens omfattning och utveckling.

Valdeltagande (%)

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2024
Val till regionfullmäktige	-	82,3 %	-	-
Val till kommunfullmäktige	-	82,5 %	-	-
Val till europaparlamentet	-	-	-	54,3 %
Val till riksdagen	-	85,9 %	-	-

Val till europaparlamentet (%)

Valdeltagande i procent i Europaparlamentsval de senaste fyra valen.				
	2009	2014	2019	2024
Mark	44,6	50,3	54,8	54,3
Västra Götaland	46,5	52,2	55,5	54,7
Riket	45,5	51,1	55,3	53,4

De tre föregående valen har valdeltagandet i EU-parlamentsvalen ökat både i Mark, Västra Götaland och i riket som helhet. Resultatet för 2024 visar på ett minskat valdeltagande, i Mark med 0,5 procentenheter, i Västra Götaland 0,8 procentenheter och för riket med närmare 2 procentenheter. Röstdeltagandet bland kommunerna i regionen varierar från 45 procent (Gullspång och Lilla Edet) till 63,8 procent (Härryda).

Röstberättigade

	Utfall 2010	Utfall 2014	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2022	Utfall 2024
Röstberättigade till riksdagsval	25 742	25 953	26 180		26 694	
Röstberättigade till region- och kommunfullmäktigeval	26 392	26 656	27 016		27 705	
Röstberättigade till europaparlamentsval		26 070		26 347		26 926